

Zhrnutie vystúpení na konferencii o osobných dôchodkoch

Rokovanie medzinárodnej konferencie venovanej vytvoreniu jednotného trhu pre osobné dôchodky v Európskej únii sa uskutočnilo formou odbornej panelovej diskusie zameranej na tri hlavné témy:

- Budúcnosť osobných dôchodkových produktov v Európe
- Zlepšenie ochrany spotrebiteľov v oblasti osobných dôchodkov, kľúčové oblasti pre ďalšiu prácu
- Hlavné témy pre ďalšiu prácu v oblasti osobných dôchodkov na úrovni EÚ: dane, štandardizácia produktov a rozdielnosti zmluvného práva

V tomto príspevku zhrnieme hlavné myšlienky z vystúpení jednotlivých rečníkov. Podrobnejšie informácie sú v autorských príspevkoch niektorých účastníkov konferencie, ktoré prinášame v anglickom jazyku.

BUDÚCNOSŤ OSOBNÝCH DÔCHODKOVÝCH PRODUKTOV V EURÓPE

Moderátor: *Justin Wray, riaditeľ odboru regulácie, EIOPA*

Rečníci: *Gabriel Bernardino, predseda EIOPA; Jung Lichtenberger, vedúci skupiny pre dôchodky, GR vnútorný trh a služby, Európska komisia; Matti Leppälä, generálny tajomník, PensionsEurope; Michaela Kollerová, generálna riaditeľka, Insurance Europe; Peter De Proft, generálny riaditeľ, European Fund and Asset Management Association – EFAMA*

Prvá panelová diskusia konferencie sa týkala strategickej vízie budúcnosti dôchodkov a osobitne osobných (dobrovoľných) dôchodkových produktov v Európe. Zástupca Európskej komisie Jung Lichtenberger prezentoval plány Komisie v oblasti posilnenia európskeho právneho rámca pre dôchodky. Zatiaľ čo v oblasti zamestnaneckých dôchodkových schém sa už začína diskusia k nedávno zverejnenému návrhu smernice o činnosti inštitúcií zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia IORP II, práca na osobných dôchodkoch je viac „v plienkach“ a jej konkrétna podoba

bude závisieť od detailného mandátu (*cal for advice*), ktorý Komisia začala pripravovať na základe predbežnej správy od EIOPA. Dá sa očakávať, že mandát bude požadovať analýzu a návrh riešení týchto problémov: identifikácia relevantného trhu pre osobné dôchodkové produkty, úprava správy a riadenia finančných inštitúcií, ktoré tieto produkty poskytujú, zlepšenie informačných povinností vo vzťahu k spotrebiteľom, zavedenie kvantitatívnych požiadaviek na podnikanie pre finančné inštitúcie, ktoré ešte nie sú regulované európskym právom, úprava predaja produktov a ich štandardizácia, ako aj vytvorenie režimu pre cezhraničné podnikanie.

Matte Leppälä, generálny tajomník Pensions Europe, privítal vystúpenie zástupcu Komisie a poukázal na to, že kľúčom k úspechu európskeho právneho rámca pre osobné dôchodky je podpora diverzity zdrojov sporenia na dôchodok a presadzovanie riešení, ktoré sa už ukázali ako úspešné v minulosti v podobných sektoroch. Poznamenal, že zamestnanecké dôchodky (*occupational pensions*) nie sú retailovými produktmi, a preto by nemali byť súčasťou diskusie o osob-

ných dôchodkových produktoch. Osobné dôchodkové produkty môžu byť dôležitým zdrojom príjmu v starobe pre tých, ktorí nemajú žiadne zamestnanecké dôchodky, ako napríklad živnostníci v niektorých krajinách.

Michaela Koellerová, generálna riaditeľka Insurance Europe, tiež zdôraznila dôležitosť diverzifikácie zdrojov príjmov v starobe, najmä pre nasledujúce generácie. Uviedla, že diskusia o osobných dôchodkových produktoch nesmie obchádzať skutočnosť, že ide o špecifické produkty, ktoré nemajú len jednoduchý sporiaci charakter a v porovnaní s ostatnými finančnými produktmi podliehajú rôznym obmedzeniam, prípadne sa na ne vzťahujú niektoré zvýhodnenia (napríklad daňové), pretože slúžia na zabezpečenie na dôchodok. Viac ako 90 % osobných dôchodkov v súčasnosti predávajú poisťovne, na ktoré sa zakrátko začne vzťahovať nová právna úprava Solvency II, obsahujúca prísne kapitálové požiadavky. Preto treba zabezpečiť, aby medzi rôznymi druhmi finančných inštitúcií nedochádzalo k regulačnej arbitráži.

Peter De Proft, generálny riaditeľ EFAMA, privítal predbežnú správu EIOPA a zdôraznil silnú podporu európskym regulátorom pri vytváraní jednotného trhu pre osobné dôchodkové produkty. EFAMA a jej členovia vidia veľký priestor na vytvorenie alternatívy existujúcim dôchodkovým produktom na národnej úrovni. Dobrovoľný „druhý režim“ v podobe štandardizovaného európskeho dôchodkového produktu by mohol hrať dôležitú úlohu pri zabezpečovaní záujmov občanov Európskej únie. Súčasne vyzdvihol význam mandátu pre ďalšiu prácu, ktorý pripravuje Európska komisia. V rámci prípravy na ďalšiu technickejšiu prácu, ktorú bude nevyhnutné vykonať na úrovni EIOPA, EFAMA začína paralelne prehlbovať svoj návrh rámca pre oficiálne certifikované európske dôchodkové produkty.

Účastníci sa v diskusii venovali aj ďalším otázkam, napr. akým spôsobom môžu osobné dôchodkové produkty prispieť k primeranému zabezpečeniu v starobe, ako zvýšiť príležitosti pre podporu dlhodobých investícií a aké sú výhody a nevýhody myšlienky jednotného štandardizovaného európskeho dôchodkového produktu.

ZLEPŠENIE OCHRANY SPOTREBITEĽOV V OBLASTI OSOBNÝCH DŮCHODKOV, KĽÚČOVÉ OBLASTI PRE ĎALŠIU PRÁCU

Moderátor: Adrian O'Brien, oddelenie ochrany spotrebiteľa, EIOPA

Rečníci: Júlia Čillíková, riaditeľka odboru regulácie, Národná banka Slovenska; Guillaume Prache, výkonný riaditeľ Better Finance For All; doc. Ján Šebo, Univerzita Mateja Bela; Hannie De Cloe-Vos, Authority for the Financial Markets – AFM; Fod Barnes, starší poradca, Oxford Economic Research Associates Ltd (OXERA)

V druhej panelovej diskusii vystúpili účastníci z rôznych súvisiacich oblastí, ktorí sa sústredili na problémy spotrebiteľov v oblasti osobných dôchodkových produktov.

Riaditeľka odboru regulácie NBS Júlia Čillíková prezentovala skúsenosti Národnej banky Slovenska s celosektorovou reguláciou sprostredkovania finančných produktov. Poznamenala, že regulácia predaja je len jednou časťou väčšej mozaiky ochrany spotrebiteľa, ktorá zahŕňa aj finančné vzdelávanie a informovanie klientov.

Guillaume Prache, generálny riaditeľ Better Finance for All, poskytol podrobný prehľad priorit spotrebiteľov a budúcich dôchodcov a vyzdvihol dôležitosť predbežnej správy EIOPA a pripravovaného mandátu Európskej komisie pre ďalšiu prácu v oblasti osobných dôchodkov. Zdôraznil, že význam dobrovoľného sporenia na dôchodok ako alternatívy k povinnému dôchodkovému zabezpečeniu bude rásť z dôvodu zvyšujúcej sa strednej doby dožitia, vysokej miery nezamestnanosti a stavu verejných financií v EÚ. Uviedol 10 opatrení, ktoré navrhla Better Finance for All v záujme vyriešenia niektorých problémov, ktorým čelia dôchodkové systémy v EÚ.

Ján Šebo z Univerzity Mateja Bela zdôraznil nevyhnutnosť jednoduchých a zrozumiteľných dôchodkových produktov. Zástupkyňa holandského orgánu dohľadu v oblasti ochrany finančných spotrebiteľov prezentovala, ako veľmi zaujímavé poznatky z behaviorálnej psychológie a ekonómie môžu pomôcť regulátorom zlepšiť ochranu spotrebiteľa v oblasti osobných dôchodkov.

For Barnes, starší poradca OXERA, sa zamerl na dlhodobé investičné produkty, medzi ktoré patria aj osobné dôchodky. Zdôraznil princíp, že sporenie môže byť dlhodobé, len ak produkt umožňuje investovať do dlhodobých investičných nástrojov, aby výsledná suma úspor dovoľovala vyplácať primeraný dôchodok. Z pohľadu ochrany spotrebiteľa je pre regulátorov veľmi ťažké nastaviť pravidlá informovania klientov. Volatilita dlhodobých investícií (najmä akcií) je totiž oveľa vyššia ako pri krátkodobých nástrojoch (napríklad dlhopisoch) a jednotlivci majú tendenciu veľmi citlivo reagovať na aktuálny vývoj na trhu, pričom zabúdajú, že z dlhodobého hľadiska môže byť lokálny výkyv vo výkonnosti korigovaný a v konečnom dôsledku pre veľkosť ich dôchodku sú dlhodobé nástroje lepšie ako krátkodobé. Nesprávne regulačné zásahy môžu zároveň viesť k tomu, že sa utlmia investície finančných inštitúcií do reálnej ekonomiky.

HLAVNÉ TÉMY PRE ĎALŠIU PRÁCU V OBLASTI OSOBNÝCH DŮCHODKOV NA ÚROVNI EÚ: DANE, ŠTANDARDIZÁCIA PRODUKTOV A ROZDIELNOSTI V ZMLUVNOM PRÁVE

Moderátor: Peter Pénzeš, Národná banka Slovenska, vedúci pracovnej skupiny EIOPA pre osobné dôchodky
Rečníci: Dirk Staudenmayer, vedúci oddelenie zmluvného práva, GR pre spravodlivosť, Európska komisia; Ambrogio Rinaldi, riaditeľ, Supervisory Commission of Italian Pension Funds COVIP/OECD Working Party on Private Pensions; Hans van Meerten a Pascal Borsjé, Clifford Chance LLP; Gerry Dietvorst, Competence Centre for Pension research, Univerzita v Tilburgu

Vedúci pracovnej skupiny OECD pre súkromné dôchodky a člen pracovnej skupiny EIOPA pre osobné dôchodky Ambrogio Rinaldi predstavil hlavné výzvy a príležitosti pre vytvorenie tzv. druhého režimu pre osobné dôchodky. Správne nastavený druhý režim (štandardizovaný európsky dôchodkový produkt) by mohol zabezpečiť rovnaké podmienky podnikania pre poskytovateľov týchto produktov z rôznych sektorov finančného trhu, posilniť ochranu spotrebiteľa, zvýšiť dostupnosť

týchto produktov, prispieť k úsporám z rozsahu, znížiť distribučné náklady a zvýšiť ich cezhraničné poskytovanie. Druhý režim by zároveň mohol slúžiť ako vzor pre reguláciu iných dôchodkových produktov a ich poskytovateľov.

Zástupcovia advokátskej kancelárie Clifford Chance LLP sa podelili so svojimi skúsenosťami pri štruktúrovaní cezhranične podnikajúcich inštitúcií zamestnaneckého dôchodkového sporenia (IORP). Zdôraznili, že na lepšie fungovanie vzájomného uznávania dôchodkových produktov na daňové účely sa ako vhodné javí vytvorenie štandardizovaného európskeho produktu. Jeho právnym základom by spočiatku mohlo byť len tzv. soft law, ako napríklad oznámenie alebo odporúčanie Komisie, keďže takýto nástroj možno prijať pomerne rýchlo a v krátkodobom horizonte by mohol priniesť pozitívny stimul pre európsky dôchodkový trh.

Profesor Gerry Dietvorst z Univerzity v Tilburgu zdôraznil, že nastavenie zdaňovania dôchodkov je kľúčové pre motivovanie ľudí na využívanie dobrovoľných dôchodkových produktov. Priblížil svoju myšlienku naviazovať výšku daňovej úľavy nepriamoúmerne na výšku príjmu.

Dirk Staudenmayer z Európskej komisie predstavil výsledky pracovnej skupiny odborníkov na európske poisťné právo, ktorí vypracovali správu o rozdieloch v poisťnom zmluvnom práve členských štátoch EÚ a ich vplyve na cezhraničné poskytovanie týchto produktov. Identifikované rozdiely negatívne ovplyvňujú cezhraničnú ponuku poisťných produktov, pretože zvyšujú náklady poisťovní a právnú neistotu inštitúcií a ich klientov. Najdôležitejšie závery správy: (1) V odvetví životného poistenia, povinného zmluvného poistenia a poistenia zodpovednosti za škodu musia poisťovne prispôbovať zmluvnú dokumentáciu právnemu poriadku každého členského štátu, v ktorom podnikajú. Rozdielnosti existujú vo veľkom množstve oblastí, napríklad aj v informačných povinnostiach vo vzťahu k spotrebiteľom. (2) Rozdielnosti v zmluvnom práve sú menej významné, pokiaľ ide o poisťovanie veľkých rizík a poisťovanie v oblasti dopravy.

Peter Pénzeš a Simona Murariu